

Liikenne- ja viestintäministeriölle

LAUSUNTO AJONEUVOLAIN UUDISTAMISESTA

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/9715/2019

Hallituksen esitys ajoneuvolain uudistamisesta sisältää 172 § eli lähes yhtä paljon kuin uusi tieliikennelaki ja lähes 70 § enemmän kuin voimassa oleva ajoneuvolaki. Kuten olemme tieliikennelainsäädännön uudistamista aikaisemminkin arvostelleet, suhtaudumme myös ajoneuvolain osalta kriittisesti liian yksityiskohtaiseen sääntelyyn lakitasolla silloin, kun kysymys on teknisistä määräyksistä. Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ei estä rangaistaviin tekoihin liittyvien teknisten seikkojen säätämistä lakia alemmalla säädöstasolla esim. asetustasolla, kunhan rangaistavan käyttäytymisen ala on tehty asianmukaisin lakiin perustuvien täsmällisin valtuutuksin (ks. esim. KKO:2015:22 ja PeVM 25/1994 vp s. 8).

Ajokielto vs käyttökielto

Lakiesitysluonnos sisältää nykyiseenkin lakiin sisältyvät määräykset ajoneuvon käyttökiellosta ja ajokiellosta. Ajoneuvolle määrättävä ajokielto on kuitenkin omiaan aiheuttamaan käsitteiden sekaantumisen, sillä ajokorttilain perusteella myös ajoneuvon kuljettajalle voidaan määrätä ajokielto. Käyttökiellon ja ajokiellon eron selventämiseksi ehdotetun ajoneuvolain 116 ja 150 §:ssä tarkoitettu kielto tulisi nimetä selvästi muuksi kuin ajokielloksi. Kun ajokieltoon liittyy ajon estäminen, sen sijasta voitaisiin käyttää esimerkiksi nimitystä ”käytönesto”.

Voimassa olevan ajoneuvolain 56 ja 84 §:n mukaan ajoneuvo määrätään ajokieltoon, jos vika tai puutteellisuus aiheuttaa välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle. Lakiluonnoksen 150 §:n mukaan ajokielto määrätään teknisessä tienvarsitarkastuksessa ajokieltoon pääsääntöisesti aina, jos ajoneuvo ei täytä teknisiä vaatimuksia, mutta sen sijaan voidaan antaa korjausmääräys, jos ajoneuvossa oleva puutteellisuus ei aiheuta välitöntä vaaraa liikenneturvallisuudelle tai merkittävää haittaa ympäristölle. Miksi ajokiellon edellytykset määritellään 150 §:ssä toisin kuin 116 §:ssä?

Käyttökieltoon voidaan määrätä (11 §, 110 §) tai se voi syntyä suoraan ajoneuvon rekisteröimättömyyden, katsastamattomuuden, vakuuttamattomuuden (liikennevakuutuslaki 30 §, autoveron (autoverolaki 63 §) tai ajoneuvoveron (ajoneuvoverolaki 58 §) maksamattomuuden perusteella. Jos ajoneuvoa käytetään käyttökiellon aikana, niin se voidaan määrätä ajokieltoon (150 §). Käsitteellisesti ajokiellon sijaan olisi selvempää käyttää nimitystä *käytönesto*.

Ajoneuvorikkomus ja toimenpiteistä luopuminen

Kiinnitämme huomiota lakiluonnoksen 158 §:n rangaistussäännökseen, josta puuttuu voimassa olevan ajoneuvolain 97 §:n ja uuden tieliikennelain 160 § 4 momentin mukainen säännös toimenpiteistä luopumisesta. Lakiesityksen 158 §:n viimeisen momentin tarkoittama toimenpiteistä luopuminen koskee ainoastaan nykyistä ajoneuvolain 96 § 5 momentin tarkoittamaa tilannetta, jossa samasta teosta voitaisiin määrätä ajoneuvoverolain (1281/2003) 47a §:ssä tarkoitettu lisävero. Lakiesityksen 158 § sisältämä viittaus tieliikennelain säännöksiin ei sekään oikeuta luopumaan ajoneuvorikkomusta koskevista toimenpiteistä, sillä tieliikennelain 160 § 5 momentin säännös toimenpiteistä luopumisesta koskee ainoastaan ”tässä laissa” tarkoitettuja rikkomuksia.

Lakiesitysluonnoksen 154 - 156 § sisältävät merkittävän määrän taloudelliselle toimijalle, nimetyille tutkimuslaitokselle ja hyväksytyille asiantuntijalle määrättäviä taloudellisia seuraamuksia. Niiden osalta 157 § sisältää mahdollisuuden jättää seuraamusmaksu määräämättä.

Toimenpiteistä luopumisen mahdollistavia säännöksiä on useissa eri laeissa niissä tilanteissa, joissa teko tai laiminlyönti johtuu anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta, ajattelemattomuudesta tai tietämättömyydestä tai sanktion määräämistä olisi muusta syystä pidettävä ilmeisen kohtuuttomana tai perusteettomana (HE 180/2018 vp s.272). Tämän vuoksi esitämme, että lakiesitykseen lisätään nykyistä ajoneuvolain 97 §:ää vastaava säännös toimenpiteistä luopumisesta.

Helsinki, 7.2.2020

Liikenneoikeusyhdistys ry

Risto Tuori

puheenjohtaja